

Preek afscheidsviering pastoor Victor Bulthuis, zondag 30 juni 2013

Menigmaal heb ik op de top van de Kuiperberg bij Ootmarsum gestaan en genoten van het schitterende uitzicht. Oldenzaal zie je liggen en Rossum, en Enschede en Hengelo. Ik ben niet de enige die daar geregeld te vinden was: de dichter Willem Wilmink bracht er als tijdens de oorlog een deel van zijn kinderjaren door.

De einder, de horizon fascineert ons allemaal. Ik ken niemand die niet kan genieten van het uitzicht over een weids landschap. Hoe komt dat eigenlijk? Omdat onze verbeeldingskracht begint te werken. Een stad als Enschede heeft iets alledaags als we er doorheen lopen, maar als stipje aan de horizon krijgt zo'n stad iets magisch. De horizon wekt in ons een verlangen om daar te zijn, ginds in de verte: wat zou er daar te vinden en te beleven zijn? De horizon trekt ons aan, wekt in ons het verlangen om verder te reizen.

Dat moment is voor mij nu gekomen. Van Noordoost-Twente reis ik verder naar de Betuwe. Toen ik mij voorbereidde op dit afscheid en naar de lezingen van deze zondag keek, zag ik dat ze haast griezelig toepasselijk zijn. Zowel de eerste lezing als het evangelie heeft als thema: geroepen zijn om op weg te gaan. En nog toevalliger: de lezingen speelden ook een rol in de vieringen rond mijn priesterwijding.

In de eerste lezing wordt de profeet Elisa door Elia achter zijn span ossen weggehaald. Er is maar één letter verschil in de namen van deze mannen, maar verder verschillen ze hemelsbreed van elkaar: Elia bezit niets meer dan de kleren die hij aan heeft, terwijl Elisa 'nen groot'n boer' is met veel vee en land. Hij is met zijn personeel aan het ploegen en dan komt er ineens zo'n armoedzaaiër voorbij die hem zijn profetenmantel toegooit. De boodschap is duidelijk: laat alles achter en volg mij. Logisch dat Elisa zegt: Ho, wacht even, want er is nog zoveel wat mij hier bindt: mijn familie, mijn werknemers, mijn vee, mijn land, mijn bezittingen. Maar Elia is glashelder: als je tot de dienst aan God wordt geroepen, ben je slechts aan Hem en aan zijn profeet gehoorzaamheid verschuldigd. De rest komt op de tweede plaats. Elisa geeft aan dat hij die boodschap heeft begrepen door zijn ossen te slachten en hun vlees te braden op het hout van de jukken. Kortom, hij is klaar voor vertrek. Hij kijkt niet langer om, hij ziet uit naar wat vóór hem ligt.

Jezus doet er nog een schepje bovenop. Er komen meerdere mensen op hem af die zeggen dat ze Hem willen volgen, maar ze willen allemaal eerst afscheid nemen van wat hen dierbaar is. Begrijpelijk natuurlijk. Maar Jezus zegt koudweg: 'Wie de hand aan de ploeg slaat maar omziet naar wat achter hem ligt, is ongeschikt voor het Rijk Gods.' Dat Jezus dit zegt is best te begrijpen, want zelf leeft Hij zo. Net als Elia beschikt Hij niet over zaken die hem kluisteren aan één bepaalde plek en Hem verhinderen om afscheid te nemen. Hem lokt steeds de horizon van Gods Koninkrijk, waarheen Hij anderen wil voorgaan. Alleen zijn hemelse Vader is hij gehoorzaam. Waarheen die Hem roept, daar gaat Hij naartoe, al is dat ook de weg naar het kruis. Maar geldt dat ook zo gemakkelijk voor andere mensen?

Griezelig toepasselijk noemde ik deze beide teksten. En dat bedoel ik ook letterlijk, want ze stellen mij de vraag: neem ik ook zo gemakkelijk afscheid? Ben ik ook bereid om niet om te kijken en alleen maar vooruit te kijken, richting de horizon?

Mijn eerste reactie is: nee. Het klinkt bijna onmenselijk – voor mij althans wel – om te zeggen dat je Gods roepstem blindelings moet gehoorzamen. Als je ergens voor korte of langere tijd verblijft, dan zijn er plekken en mensen die je dierbaar worden. Die te moeten loslaten met een houding van: er komt wel weer iets nieuws voor in de plaats, dat getuigt

van weinig emotionele verbondenheid. Zo zit ik niet in elkaar. Want er zijn inderdaad plaatsen en mensen die een plekje in mijn hart hebben gekregen, en die laat ik niet zonder blikken of blozen los. En eerlijk gezegd geloof ik ook niet in blinde gehoorzaamheid, en zeker niet aan een God die wil dat we alles omwille van Hem loslaten. Als God liefde is en Hij in alles te vinden is, dan kan gemakkelijk kunnen loslaten een teken van gebrek aan liefde zijn.

Bovendien kijk je natuurlijk om als je ergens weggaat. Wie dat niet doet, leeft maar zo'n beetje bij de dag en trekt geen lessen uit het verleden. Zo iemand is een mens zonder herinneringen, een arm en beklagenswaardig mens. Kortom, als ik deze teksten zo lees heb ik er de nodige vraagtekens bij.

Tegelijk weet ik van mezelf dat ik iemand ben die gewend is geraakt aan verplaatsing. Sinds ik het ouderlijk huis heb verlaten, heb ik nooit ergens langer dan vier jaar gewoond. Overal heb ik mensen en dingen moeten loslaten, maar wat echt en goed was heb ik behouden. Bovendien ben ik iemand die op een nieuwe plek ook wel weer aardt. Buiten alles wat je moet loslaten is er toch iets wat je steeds meer meeneemt: jezelf. Je herinneringen en je dromen, je vreugde en je inspiratie. En bovenal is er iemand met een hoofdletter die je altijd aan je zijde mag weten, en bij wie je ook in den vreemde thuis mag zijn. Iemand die van niemand vraagt om liefdeloos mensen en plaatsen die je dierbaar zijn geworden achter te laten, maar ze ook niet te claimen als je eigen bezit.

Toen ik werd geïnstalleerd als pastoor van de parochie Lumen Christi, heb ik een gedicht geciteerd dat ik zelf heb vertaald, *Stufen* (fasen of levensfasen) van Hermann Hesse. Ik wil het ook nu weer aanhalen, omdat het precies tot uitdrukking brengt wat afscheid nemen en opnieuw beginnen met mij doet:

*Als 't leven roept, dan moet ons hart zich haasten
afscheid te nemen, overnieuw beginnen
en zich manmoedig, zonder om te turen,
aan andere verbanden overgeven.
En in elk nieuw begin schuilt diep van binnen
iets magisch, dat ons hoedt en helpt te leven.*

Van de mensen die me dierbaar zijn geworden, heb ik deels al afscheid genomen – hoewel niet altijd voorgoed. Voordat op 8 juli de verhuishagen komt voorrijden, heb ik nog wat tijd om ook afscheid te nemen van dierbare plaatsen. U raadt het al: de Kuiperberg staat daarbij zeker op het programma. Ik zal er uitzien op het land dat ik achter me laat en tegelijk kijken naar de horizon, die magische grensovergang naar een land van belofte. Vervuld van dierbare herinneringen en vol verlangen naar een wenkende toekomst reis ik straks van Noordoost-Twente naar de Betuwe.

Amen.